

ÚNIA REGIONÁLNYCH
ZDRUŽENÍ VLASTNÍKOV
NEŠTÁTNYCH LESOV SLOVENSKA

Medzinárodný workshop

Ochrana prírody a financovanie zo zdrojov EÚ
- výzvy, možnosti

Financovanie ochrany prírody na území NATURA 2000

pohľad slovenského neštátneho vlastníka –
hospodára v lesoch a na pastvách

2004

2016

Ing. Milan Ovseník Bratislava 10.10.2016

Dve myšlienky na úvod

ÚNIA REGIONÁLNYCH
ZDRUŽENÍ VLASTNÍKOV
NEŠTÁTNYCH LESOV SLOVENSKA

**naše súkromné lesy – temer 1 milión hektárov,
lesy našich predkov získaných poctivou prácou,
ktoré štát zoštátnil v 50-tych až 70-tych rokoch minulého storočia a
naspäť v 90-tych rokoch do súkromného vlastníctva**

vrátil zväčša s tárchou –

direktívne zvýšenou ochranou prírody

vyhlásenou bez nášho súhlasu,

si nechceme a nemôžeme „nechať len pre seba“,

pretože vieme,

že bez ich krásy, čistého vzduchu

a pramenistej vody

nemôže existovať nikto z nás.

Naše lesy pre všetkých

Dve myšlienky na úvod

ÚNIA REGIONÁLNYCH
ZDRUŽENÍ VLASTNÍKOV
NEŠTÁTNÝCH LESOV SLOVENSKA

ako vlastníci majetku však máme výsostné právo žiadať celú spoločnosť,

ale najmä tých, ktorí ju vedú a rozhodujú (na národnej i európskej úrovni), aby sa k nám - vlastníkom súkromných lesov stavali pri prerozdeľovaní

verejných zdrojov **spravodlivo**

a **aktívne** nám pomáhali pri udržiavaní a zvel'ad'ovaní tohto bohatstva lokálnej ekonomiky vidieka,

ktorého ekosystémové služby zaťažujúce vrecká vlastníka najmä v národne chránených územiach a územiach NATURA 2000

**zväčša užíva celá spoločnosť
bezplatne**

V tomto je aj naša nádej v spoločenstve národov Európy, ktoré nám môžu byť príkladom – preto sme aj tu.

A dve otázky na úvod

ÚNIA REGIONÁLNYCH
ZDRUŽENÍ VLASTNÍKOV
NEŠTÁTNYCH LESOV SLOVENSKA

Malo a Má Slovensko a Európa pripravené dostatočné nástroje na odstránenie nebezpečnejšej nerovnováhy medzi požiadavkami verejnosti - štátu **na súkromné lesy**

a schopnosťou ich vlastníkov/obhospodarovateľov tieto zabezpečiť bez ich podpory - bez podpory z verejných zdrojov,

Často na úkor ich legitímnych ekonomických záujmov ako aj dotknutého územia v území NATURA 2000 zaradené do zoznamu bez ich súhlasu,

ktoré navyše **oslabujú aj ďalšie pretrvávajúce diskriminačné a nedemokratické úchyľky,**
menujúc najmä

- pokračujúce direktívne obmedzovania vlastníctva v chránených územiach a napriek nastaveným ekonomickým nástrojom pretrvávajúcu **politiku štátu v nedostatočnej miere spolupodieľať sa na úhrade ekosystémových služieb zabezpečených vo verejnom záujme neštátnymi vlastníkmi lesov** (majetkovej ujmy, ktorá vzniká vlastníkom lesov najmä z dôvodov ochrany prírody, obmedzené prístupy k verejným zdrojom zo ŠR a EÚ fondom),
- daňovú politiku štátu a samospráv v niektorých prípadoch uvažujúcich drastické dane za vlastnený majetok - lesné pozemky, ktoré slobodne užíva verejnosť
- legislatívnu ochranu podnikateľských subjektov, ktoré využívajú majetok neštátne lesy bezplatne?

A dve otázky na úvod

ÚNIA REGIONÁLNYCH
ZDRUŽENÍ VLASTNÍKOV
NEŠTÁTNYCH LESOV SLOVENSKA

Malo a Má Slovensko a Európa pripravené nástroje na zabezpečenie:

neustále dynamicky rastúcej

celospoločenskej objednávky verejnosti (štátu a EÚ)

na sociálne **funkcie súkromných lesov** formou ich využívania na rekreáciu, turistiku, bicyklovanie, poľovníctvo a ďalšie zážitkové aktivity

a v mnohých prípadoch nedostatočne odborné doslova hysterické presadzovanie environmentálnych opatrení ochrany biodiverzity, často nezmyselne financovaných z verejných zdrojov,

ktoré vyúsťujú do masívneho obmedzovania legálnej hospodárskej činnosti využívajúcej **zdroje súkromných lesov** a spochybňovania plánovitého a racionálneho využívania ich bohatstva pre prospech samotných ľudí, pre prospech lokálnej ekonomiky chudobných regiónov vidieka ?

A photograph of a forest path. In the foreground, a tree trunk is severely damaged, with its bark peeling away in several places, revealing the inner wood. The path leads into a dense forest of tall, green coniferous trees. The lighting is bright, suggesting a sunny day.

**Odpoved' -
Malo a Má**

**Čo pre to urobiť, aby
sa dostali do územia
Natura 2000?**

Medzinárodný workshop:
Ochrana prírody a financovanie
zo zdrojov EÚ - výzvy, možnosti

Obmedziť európsku podporu drahých
riešení s nízkou účinnosťou – s
adekvátnou zodpovednosťou SR a EÚ

**Prehodnotiť prerozdelenie EŠIF a
skutočne previazať
nástroje podpory na NATURU
2000 – príklad ITI**

**Integrovať realizáciu
opatrení na jedného
subjektu – hospodára
území**

Medzinárodný workshop:
Ochrana prírody a financovanie
zo zdrojov EÚ - výzvy, možnosti

EURÓPSKE PENIAZE PRE ÚZEMIA NATURY 2000

PRV 2007-2013

- Len necelých 17% celkovej chránenej plochy zaradenej v NATURE 2000 malo byť podporených – 70 tisíc zo 400 tisíc v NATURE 2000
- Celkovo sa podporili cca 25 tisíc hektárov sumou 5 miliónov Eur. Za celé obdobie

Nie – nevhodný prístup

EURÓPSKE PENIAZE PRE ÚZEMIA NATURY 2000

Trend rokov 2004-2006

Operačný program Životné prostredie

EFRR - Zhrnutie účelnosti využitia pomoci z Európskeho fondu regionálneho rozvoja na opatrenia v územiach NATURY 2000: Priorita 1 - Ochrana a regenerácia prírodného prostredia a krajiny, celkový rozpočet na roky 2007 - 2013 59,7 mil. Eur.

- štátne organizácie spracovali dokumenty, ktoré majú návod, ako ochraňovať prírodu, počty monitorujú vývoj, no na samotnú realizáciu tak použili len 2%,
- štátne organizácie rekonštruovali, zmodernizovali ŠTÁTNY ZOO BOJNICE, z toho napr. len na rekonštrukciu budovy, ktorú bude využívať na environmentálnu výchovu použil takmer 10 mil. EUR, čo je 17% pomoci a ďalších 14% na budovy a zariadenia v ZOO Bojnice (tam, kde sa držia zvieratá v zajatí) a do lesov na budovanie chodníkov, ciest, zariadenia pre turistov v lesoch a zariadenia pre voľne žijúce zvieratá sa využilo minimum pomoci.

NIE-STAČILO
Budovy a zariadenia

Medzinárodný workshop:

Ochrana prírody a financovanie
zo zdrojov EU

UNIA REGIONÁLNYCH
ZDRUŽENÍ VLASTNÍKOV
NEŠTÁTNYCH LESOV SLOVENSKA

„Investícia do Vašej budúcnosti“

Názov projektu

„Informačné centrum NATURA 2000
a Centrum environmentálnej výchovy
v ZOO Bojnice“

Prídaci orgán: Ministerstvo životného prostredia SR

Začiatok realizácie: 08/ 2009

Koniec realizácie: 12 / 2015

Medzinárodný workshop:
Ochrana prírody a financovanie
zo zdrojov EÚ - výzvy, možnosti

ZOO Bojnice a Natura 2000
Nie stačilo

Program starostlivosti o chránené územie

EURÓPSKE PENIAZE PRE ÚZEMIA NATURY 2000

Operačný program Životné prostredie 2007-2013

- 3,5 mil. Eur použitie európskych verejných zdrojov, ktoré sa zobchodovali medzi štátnymi orgánmi a súkromným sektorom, pri realizácii projektu **„ Vypracovanie pilotného programu starostlivosti o NP Veľká Fatra, NP Muránska planina a CHKO Cerová vrchovina v súlade s prehodnocovaním chránených území“** výsledkom ktorého mali byť vypracované 3 programy starostlivosti pre NP Veľká Fatra, NP Muránska planina a CHKO Cerová vrchovina
- LIFE – Slovenský raj – odstraňovanie suchých stojacich stromov, ktoré znemožnila ochrana prírody v minulosti bezprostredne po kalamite odstrániť

Medzinárodný workshop:

Ochrana prírody a financovanie
zo zdrojov

UNIA REGIONÁLNYCH
ZDRUŽENÍ VLASTNÍKOV
NEŠTÁTNYCH LESOV SLOVENSKA

EURÓPSKE PENIAZE PRE ÚZEMIA NATURY 2000

Partnerská dohoda

EŠIF 2014 - 2020

Program rozvoja vidieka 2014-2020

2% na lesy (30 tis. ha v Nature 2000)

OP Kvalita životného prostredia

2% na zmenu klímy prostredníctvom dňatej a využívanie prírodných zdrojov prostredníctvom rozvoja environmentálnej infraštruktúry (TC6) (20 tis. ha biotopov v Nature 2000)

**Integrácia, synergia,
dostatočné zdroje na
naplánované ciele – Parížska dohoda**

???

Programy starostlivosti o CHÚ – nástroj komplexného riešenia územia – integrovaná územná investícia

ÚNIA REGIONÁLNYCH
ZDRUŽENÍ VLASTNÍKOV
NEŠTÁTNYCH LESOV SLOVENSKA

V záujme racionálneho nakladania z prírodnými zdrojmi Slovenska – pôdou a udržania života na vidieku,

- obnoviť proces **prehodnotenia chránených území** tak, aby tento proces prebehol na partnerskom princípe za účasti vlastníkov lesov. Podmienkou schválenia CHÚ by malo byť výpočet a vymáhateľný záväzok vlády SR ako vyhlasovateľa CHÚ **reálnych nákladov na zabezpečenie opatrení na jednotlivé chránené územia vrátane zmluvne garantovaných kompenzačných a stimulačných platieb pre realizátorov opatrení – vlastníkov/obhospodarovateľov pôdy pri ktorých bude preferovaná zmluvná starostlivosť založená na jasných, v zmluve upravených pravidlách.**

Návrh riešenia

Platby NATURA 2000 a Lesoenvironmentálne a klimatické služby

ÚNIA REGIONÁLNYCH
ZDRUŽENÍ VLASTNÍKOV
NEŠTÁTNYCH LESOV SLOVENSKA

V záujme racionálneho nakladania z prírodnými zdrojmi
Slovenska – pôdou a udržania života na vidieku,

oceniť

ekosystémové služby, ktoré zabezpečujú lesy pre verejnosť
a na jej základe, **za plnenie verejnej objednávky** na udržanie a
rozvoj najmä biodiverzity, vodoochranných, rekreačných,
športových, turistických, vzdelávacích a environmentálnych aktivít
v lesoch **zabezpečiť kompenzácie a najmä stimuly** pre
vlastníkov lesov formou
jednoducho nárokovateľnej
priamej finančnej platby na plochu.

Návrh riešenia

Platby NATURA 2000, LEKS Opatrenia Natura 2000 OP KZP

ÚNIA REGIONÁLNYCH
ZDRUŽENÍ VLASTNÍKOV
NEŠTÁTNYCH LESOV SLOVENSKA

**V záujme racionálneho nakladania z prírodnými zdrojmi
Slovenska – pôdou a udržania života na vidieku,**

- **podporovať obhospodarovanie komplex pôdy** – poľnohospodárskej a lesnej **jedným hospodárom** – farmárom, gazdom, ktorý bude vykonávať aj nepoľnohospodárske a nelesnícke činnosti (**zabezpečovanie ekosystémových služieb**) - **spojenie všetkých rozhodujúcich aktivít vo vidieckej krajine do jedného funkčného celku.** na realizáciu opatrení pri obhospodarovaní lesov a udržiavaní kultivovanej krajiny, najmä **činnosti verejného záujmu** (protipožiarne hliadky, monitoring a stráž ochrany prírody, ochrana pred povodňami ap.),

Návrh riešenia

PARTNERSKÁ SPOLUPRÁČA

CESTA PRE EURÓPSKE PENIAZE PRE ÚZEMIA NATURY 2000 –

Medzinárodný workshop:
Ochrana prírody a financovanie
zo zdrojov EÚ - výzvy, možnosti

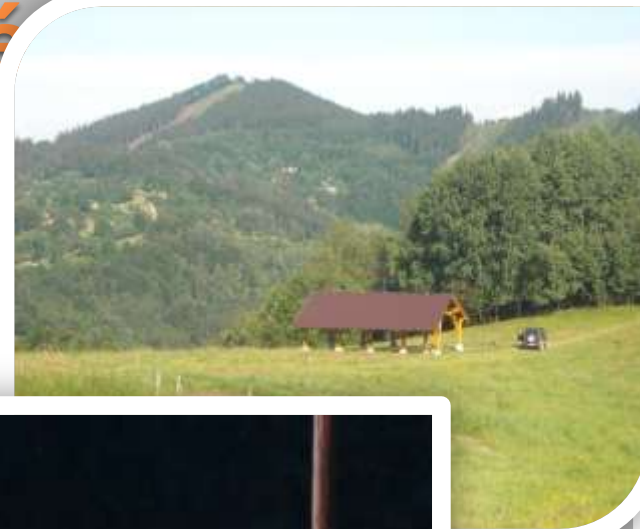

Príklad malého lesopoločného podniku – CHKO Kysuce, Rezervácia akumulácie vody

Medzinárodný workshop:
Ochrana prírody a financovanie
zo zdrojov EÚ - výzvy, možnosti

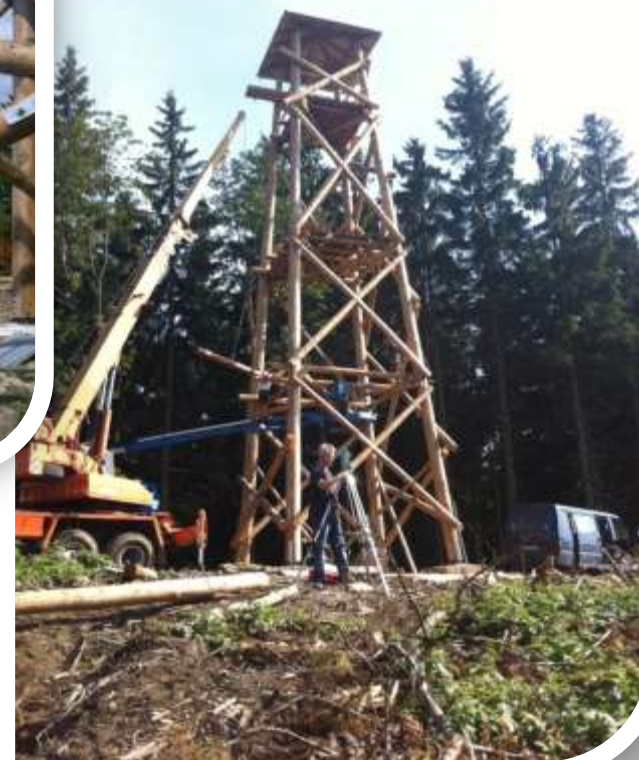
Chov HD – biotopy TTP mezofilné, vlhkomilné

Medzinárodný workshop:
Ochrana prírody a financovanie
zo zdrojov EÚ - výzvy, možnosti

Veža Konštantína a Metóda na LUBOCH 26.júla 2012

Medzinárodný workshop:
Ochrana prírody a financovanie
zo zdrojov EÚ - výzvy, možnosti

Prístrešok na Biesovej Studnička na Polovej 2009

prístrešok pre turistov
podborovicou
na Biešovej

ŽILINSKÝ
samosprávny kraj

**Projekt: Drotárskym chodníkom k poznaniu a
udržaniu vlastnej identity**

Medzinárodný workshop:
Ochrana prírody a financovanie
zo zdrojov EÚ - výzvy, možnosti

Prístrešok na salaši Ovsenovec Prícestný kríž na Luby 2009

**Projekt: Drotárskym chodníkom k poznaniu a
udržaniu vlastnej identity**

Medzinárodný workshop:
Ochrana prírody a financovanie
zo zdrojov EÚ - výzvy, možnosti

Drevostavby – krmovisko s rozhládkou na Lysú horu 2010

ŽILINSKÝ
samosprávny kraj

Medzinárodný workshop:
Ochrana prírody a financovanie
zo zdrojov EÚ - výzvy, možnosti

Renovácia Kaplnky september 2011

2015

rekonštrukcia zvon + elektrifikácia – 1 000 Eur
Príspevok na knihu o drotároch veľkorožňanských – 300 Eur

počas
obnovy lúč
svetla zasvietil

Medzinárodný workshop:
Ochrana prírody a financovanie
z zdrojov EÚ - výzvy, možnosti

Vlastné zdroje 10 000 Eur

Nová investícia november 2014

Medzinárodný workshop:
Ochrana prírody a financovanie
zo zdrojov EÚ - výzvy, možnosti

Snaha o diverzifikáciu ????

obmedzovanie získavania príjmov z iných ako drevných produktov lesa

Využitie rekreačného potenciálu ?

Agrolesnícke postupy – borievky, ovocné stromy, včely

Stav po 12 tich rokoch v EÚ?

Gazdovať po svojich predkoch vieme, ak nás nechcete podporiť, neničte nás zlými rozhodnutiami,

a ak nás chcete podporiť, stačí len spravodlivo prerozdeliť to, čo máme spoločne v štátnej a európskej kase vyzbierané

**ÚNIA REGIONÁLNYCH
ZDRUŽENÍ VLASTNÍKOV
NEŠTÁTNYCH LESOV SLOVENSKA**

Zhrnutie:

**Aktívne zapojenie
vlastníka-hospodára do
programov starostlivosti s
adekvátnymi finančnými
zdrojmi na
dobrovoľnom princípe**

